

Proves d'accés a la universitat

Convocatòria 2016

Història de la filosofia

Sèrie 3

Escolliu UNA de les dues opcions (A o B).

OPCIÓ A

[...] les idees produïdes en nosaltres per les qualitats secundàries no s'assemblen gens a aquestes qualitats: no hi ha res present en els objectes que s'assembla a les seves idees. [...]

De la flama diem que és calenta i lleugera; de la neu, blanca i freda, i del sucre, que és blanc i dolç, a causa de les idees que produeixen en nosaltres. Comunament creiem que aquestes qualitats són la mateixa cosa en els objectes i en les nostres idees: els uns la semblança perfecta de les altres, la seva imatge especular; la majoria de persones jutjaria extravagant que es digués el contrari. Això no obstant, qui vulgui considerar que un mateix foc a certa distància produeix la sensació de calor i a una distància més curta una sensació molt diferent de dolor, s'hauria de preguntar a si mateix quina raó té de dir que la seva idea de calor, que li ha produït el foc, és realment present en la flama, mentre que la seva idea de dolor, que li ha produït igualment la mateixa flama, no és en el foc. Perquè la blancor i la fredor són presents en la neu i el dolor no, si la neu produeix totes aquestes idees en nosaltres, no podent-ho fer de cap altra manera que mitjançant la massa, la forma, el nombre i el moviment de les seves parts sòlides?

La massa, la forma, el nombre i el moviment particulars de les parts del foc o de la neu es troben realment en el foc i en la neu, tant se val que els nostres sentits els percebin com que no: per això poden ser anomenats *qualitats reals*, perquè realment existeixen en els objectes. Però la llum, la calor, la blancor o la fredor no existeixen de manera més real en els objectes que la malaltia o el dolor en el mannà.¹

John LOCKE. *Assaig sobre l'enteniment humà*, llibre II, capítol VIII

1. En aquest text, *mannà* fa referència a una substància que s'usa com a purgant.

1. Expliqueu breument (entre seixanta i cent paraules) les idees principals del text i com hi apareixen relacionades.

[2 punts]

2. Expliqueu breument (entre cinc i vint paraules en cada cas) el significat que tenen en el text les expressions següents:
[1 punt]
a) «qualitats secundàries»
b) «imatge especular»
3. Expliqueu el sentit i la finalitat de la pregunta retòrica següent que John Locke planteja en el text: «Per què la blancor i la fredor són presents en la neu i el dolor no, si la neu produeix totes aquestes idees en nosaltres, no podent-ho fer de cap altra manera que mitjançant la massa, la forma, el nombre i el moviment de les seves parts sòlides?» (En la resposta, us heu de referir als aspectes del pensament de Locke que siguin pertinents, encara que no apareguin explícitament en el text.)
[3 punts]
4. Compareu la concepció de Locke sobre la possibilitat d'obtenir certesa en el coneixement amb la concepció sobre aquesta mateixa qüestió d'un altre autor/a destacat de la història de la filosofia occidental.
[2 punts]
5. Expliqueu si esteu d'acord o en desacord amb l'afirmació següent: «Si no hi ha cap persona o un altre ésser amb oïda a la vora, quan un arbre cau al mig del bosc no fa cap soroll.» Responen d'una manera raonada.
[2 punts]

OPCIÓ B

—Vet aquí doncs —vaig fer jo— que encara que amb dificultats hem arribat a terme, i hem arribat raonablement a la conclusió que les diverses parts que hi ha a la ciutat també són a l'ànima de cada individu, i en el mateix nombre.

—Sí, hi són.

—Per tant, ¿no serà ja forçós, certament, que si quelcom determinat fa la ciutat sàvia, l'individu també ho sigui, i pel mateix motiu?

—Naturalment, ho serà.

—I això que fa l'individu coratjós fins a tal punt, això mateix fa la ciutat coratjosa fins al mateix punt, i que individu i ciutat tinguin així totes les altres coses pel que fa a la virtut?

—Forçosament.

—I em penso, Glaucó, que direm que un home és just de la mateixa manera que la ciutat era justa.

—També això és totalment indiscutible.

—I no hem oblidat de cap manera allò, que la ciutat era justa perquè, de les tres menes de gent que té, cadascuna d'elles fa el que li pertoca.

—No crec pas que ho hàgim oblidat —digué.

—De tota manera cal no oblidar que cadascú de nosaltres serà just i farà el que li pertoqui només si cadascuna de les seves parts individuals fa el que li correspon.

—Certament, cal no oblidar-ho.

PLATÓ. *La República*, llibre IV

1. Expliqueu breument (entre seixanta i cent paraules) les idees principals del text i com hi apareixen relacionades.
[2 punts]

2. Expliqueu breument (entre cinc i vint paraules en cada cas) el significat que tenen en el text els mots següents:
[1 punt]
  - a) «ànima»
  - b) «coratjós»

3. Expliqueu el sentit i la justificació, segons Plató, de la frase següent del text: «hem arribat raonablement a la conclusió que les diverses parts que hi ha a la ciutat també són a l'ànima de cada individu, i en el mateix nombre.» (En la resposta, us heu de referir als aspectes del pensament de Plató que siguin pertinents, encara que no apareguin explícitament en el text.)
[3 punts]

4. Compareu la concepció de Plató sobre quina és la fonamentació última del coneixement amb la concepció sobre aquesta mateixa qüestió d'un altre autor/a destacat de la història de la filosofia occidental.
[2 punts]

5. Expliqueu si esteu d'acord o en desacord amb l'afirmació següent: «Una persona no pot decidir a què es vol dedicar professionalment tenint en compte només allò que a ella li ve de gust de fer; la consideració principal que ha de tenir en compte a l'hora de decidir què farà és: “En quina mena de feina puc ser al màxim d'útil a la resta de la societat?”» Responeu d'una manera raonada.
[2 punts]

Institut
d'Estudis
Catalans

L'Institut d'Estudis Catalans ha tingut cura de la correcció lingüística i de l'edició d'aquesta prova d'accés

Proves d'accés a la universitat

Convocatòria 2016

Història de la filosofia

Sèrie 5

Escolliu UNA de les dues opcions (A o B).

OPCIÓ A

L'altra objecció que he trobat que es fa contra el principi de les societats polítiques, tal com he esmentat, és aquesta:

Tots els homes han nascut sota una mena o altra de govern, i és, doncs, impossible que ningú pugui ser mai lliure ni unir-se amb altres per erigir-ne, legítimament, un de nou.

En cas que aquest argument fos vàlid, jo pregunto: Com és que hi ha tantes monarquies legítimes al món? Perquè si algú, en virtut d'aquest supòsit, pot mostrar-me un sol home que, a qualsevol època de la història del món, hagi estat lliure per a iniciar una monarquia legítima, jo em comprometo a mostrar-li'n deu que foren lliures per a unir-se i, alhora, per a endegar un nou govern, ja fos sota un reialme o amb qualsevol altra forma. I això demostra que si qualsevol, nascut sota el domini d'un altre, pot ser prou lliure per a adquirir el dret a comandar altres homes en un imperi nou i distint, tothom qui hagi nascut sota el domini d'un altre home pot ser igualment lliure i esdevenir dirigent o súbdit d'un govern distint i separat. D'aquesta manera, i segons aquell seu mateix principi, o bé els homes són tots lliures, sigui quin sigui el seu origen, o altrament no hi haurà més que un sol príncep i un sol govern legítim al món. No hauran de fer, doncs, cap altra cosa que ensenyar-nos, senzillament, de qui es tracta; i quan ens l'hagin ensenyat, no tinc cap dubte que tota la humanitat s'avindrà fàcilment a retre-li obediència.

John LOCKE. *Segon tractat sobre el govern civil*, capítol VIII

1. Expliqueu breument (entre seixanta i cent paraules) les idees principals del text i com hi apareixen relacionades.

[2 punts]

2. Expliqueu breument (entre cinc i vint paraules en cada cas) el significat que tenen en el text les expressions següents:

[1 punt]

- a) «societats polítiques»
- b) «govern legítim»

3. Expliqueu el punt de vista de John Locke sobre el tema que s'analitza en el text i per què fa l'afirmació següent: «D'aquesta manera, i segons aquell seu mateix principi, o bé els homes són tots lliures, sigui quin sigui el seu origen, o altrament no hi haurà més que un sol príncep i un sol govern legítim al món.» (En la resposta, us heu de referir als aspectes del pensament de Locke que siguin pertinents, encara que no apareguin explícitament en el text.)
[3 punts]

4. Compareu la concepció de Locke sobre què és el que dóna legitimitat a una determinada organització de la societat i a un determinat govern amb la concepció sobre aquesta mateixa qüestió d'un altre autor/a destacat de la història de la filosofia occidental.
[2 punts]

5. Expliqueu si esteu d'acord o en desacord amb l'afirmació següent: «Qualsevol grup de persones d'un estat té dret, si així ho acorden els membres d'aquest grup, a establir una nova comunitat política i un nou govern.» Responen d'una manera raonada.
[2 punts]

OPCIÓ B

I heus aquí que, mentre parlo, algú atansa aquest tros de cera al foc. El que hi quedava de sabor es desprèn, l'olor s'esvaeix, canvia de color, perd la forma, augmenta de grandària, es fon, s'escalfa, a penes es pot tocar i, si el palpem, no emet cap so. Subsisteix la mateixa cera, després d'aquests canvis? Hem de confessar que subsisteix la mateixa cera, i ningú no ho pot negar. Què és, doncs, el que coneixiem tan distintament d'aquell tros de cera? Evidentment, potser no era res del que jo havia percebut per mitjà dels sentits [...]. Considerem-ho atentament i, allunyant totes les coses que no pertanyen en absolut a la cera, vegem què en resta. Certament, no en resta res més que una cosa extensa, flexible i mutable. I, què és això de «flexible i mutable»? No deu ser potser que imagino que aquesta cera, tot i ser rodona, és capaç d'esdevenir quadrada i de passar de la forma quadrada a una de triangular? No, certament, no és això, perquè jo la concebo capaç de rebre una infinitat de canvis semblants, i ni amb la meva imaginació seria capaç de recórrer tota aquesta infinitat de possibilitats i, per tant, aquest concepte que tinc de la cera no l'he obtingut mitjançant la facultat d'imaginar.

[...] No concebria clarament i veritablement què és la cera si no penso que és capaç de rebre més variacions en l'extensió que les que mai hagi pogut imaginar. Haig d'admetre que ni tan sols amb la imaginació puc concebre què és aquesta cera, i que només la concep el meu enteniment. [...] Doncs bé, de quina cera parlo que només pot ser concebuda per l'enteniment o l'esperit? Indubtablement, de la mateixa que veig, que toco i que imagino; la mateixa que conec des del començament. I el que cal remarcar és que la seva percepció [...] no és de cap manera una visió, un tacte o una imaginació, i no ho ha estat mai, per més que abans ens ho podia semblar, sinó que és només una inspecció de la ment, que pot ser imperfecta i confusa, com ho era abans, o bé clara i distinta, com ho és ara [...].

René DESCARTES. *Meditacions metafísiques*, II

1. Expliqueu breument (entre seixanta i cent paraules) les idees principals del text i com hi apareixen relacionades.
[2 punts]

2. Expliqueu breument (entre cinc i vint paraules en cada cas) el significat que tenen en el text els mots següents:
[1 punt]
  - a) «extensa»
  - b) «distinta»

3. Expliqueu el sentit de la frase següent del text i les raons de René Descartes per a afirmar-la: «[La seva percepció] no és de cap manera una visió, un tacte o una imaginació, i no ho ha estat mai, per més que abans ens ho podia semblar, sinó que és només una inspecció de la ment [...].» (En la resposta, us heu de referir als aspectes del pensament de Descartes que siguin pertinents, encara que no apareguin explícitament en el text.)
[3 punts]

4. Compareu la concepció de Descartes sobre quin és el fonament últim del coneixement amb la concepció sobre aquesta mateixa qüestió d'un altre autor/a destacat de la història de la filosofia occidental.
[2 punts]

5. Expliqueu si esteu d'acord o en desacord amb l'afirmació següent: «Si algú em demana com sé que ara tinc un bolígraf a la mà, li diré que ho sé perquè el veig i el palpo; però si insisteix i em demana com sé que no estic allucinant i com sé que em puc refiar del que em sembla veure i palpar, li hauré de donar un argument general; per tant, la justificació última i la base de tot el nostre coneixement és en la raó i no en els sentits.» Responneu d'una manera raonada.
[2 punts]

Institut
d'Estudis
Catalans

L'Institut d'Estudis Catalans ha tingut cura de la correcció lingüística i de l'edició d'aquesta prova d'accés

